ناسینی کتێب: بیرەوەری لەگەڵ کتێب … سەباح ڕەنجدەر

هەر ڕووداوێك، كە ماوەیەكی بەسەردا دەچێت. دەبێتە یادگاری، یادگاریش مرۆڤ بۆ ڕوونی دەبینێت. لە ماڵەكەماندا پەنجەرەیەكی گەورەی داری بە هێڵەك داپۆشراو هەبوو، بە تەنیشتییەوە دەلاقەیەكی لاكێشەیی نیمچە گەورەی تێدا بوو، بە پەردەیەكی سپی داپۆشرابوو، پەردەكەش بە دەزووی ڕەنگاوڕەنگ وێنەی مانگ و چیا و مامز و كێوی لە نەخشابوو. ئەم دەلاقەیە تایبەت بوو بە كاكم خالید. تەواو قووڵایی منیشە، بەداخەوە ئەو برایەم لە 25/8/1988دا جەیشی شەعبی، لە هەولێر شەهیدیان كرد.

شەهیدبوونی ئەم برایەم گورزێكی كوشندەبوو بەر ڕۆحی من كەوت و ئازاری هێناكایەوە. لەخۆ ئامادەكردندا بووم، ئەم ڕووداوە لەناو پێكهاتەیەكی كاریگەردا بەكاربهێنم، تا ئێستاش بۆم نەكراوە. لەبەر ئەوەی من لە سەرەتای شیعردا بەدوای ئاكامێكی نەزاندراودا دەڕۆم و لە درێژبوونەوەیدا دەیدۆزمەوە. لە بینینی دۆزراوەكەدا بەئاگادەمەوە، نایابترین دۆزینەوەش ئەوەیە لە ئاكامدا دەربكەوێت.

لە سەرەتادا ئاكامی ئەو ڕووداوەم دەزانی و لە كۆتاییشدا نەمتوانی بیدۆزمەوە، واتە: لە ڕووداوێك دەدوێم هێشتا ڕووی نەداوە. لەوانەیە ڕووبدات. هەوڵ دەدەم ئەو (لەوانەیە) بدۆزمەوە و لە دۆزینەوەیدا بەئاگابێمەوە، دۆزینەوە ڕوونكردنەوەی بیركردنەوەیە.

سەرەتای ڕێگا و بەركەوتنم لەگەڵ كتێبدا، یان ئەو پەیوەندییەی لە نێوان خوێنەر و كتێبدا دروست دەبێت و دەمێنێتەوە. لەم دەلاقەیەوە خاڵی بوون و سەرچاوەی درەوشاوەی وەرگرت و بوو بە ئەفسوونێكی بەهێز و نەشكاو و قەڵای پشت پێدان. كۆمەڵێك كتێب و دوو شووشە مەرەكەبی چینی، یەكێكیان ڕەش و ئەوی دی شین و قەڵەم پاركەرێكی بیست و یەكی ڕەنگ جەرگی تێدابوو، كتێبەكان زۆربەیان عەرەبی بوون. ئێستا نازانم ئەدەبی بوون، یان فەلسەفی، كۆمەڵناسی، سیاسی، مێژوویی، پەروەردەیی، ئایینی … تاد، لەناو كتێبەكاندا دیوانی: (حاجی قادری كۆیی) بە بەرگ تێگیراوی هەبوو، هەمیشە كەڵەگیای بۆنخۆشی لەناو دادەنا، كە گیایەكە وشك دەبوو، دەیگۆڕی و دووبارە دایدەنایەوە. ئەم كتێبە هی ئامۆزایەكی باوكم بوو، مامۆستای قوتابخانەی گوندەكەمان بوو. لە دامێن و ئەم لا و ئەولا سپییەكانی بۆنە و ڕێكەوتەكانی بنەماڵەكەمانی هەمووی تێیدا تۆماركردبوو، وەك: ڕێكەوتی مردن و لەدایكبوون و ژنهێنان و چوون بۆ حەج و

گەڕانەوە و ناونووسکردنمان لە قوتابخانە … تاد.
ساڵی 1973 جگە لە کتێبەکانی قوتابخانە، یەکەمین کتێب بەر هەست و نەرمایی پەنجەکانم کەوت ئەم دیوانە بوو. کاکم بە دەنگ و ڕۆحێکی ئاهەنگسازییەوە دەیخوێندەوە. بە وریایی و ئارامی گوێم سووك و ڕوون ڕادەگرت. بێ ئەوەی هیچ شتێکی واش لە شیعرەکان حاڵی ببم، بەڵام لەناو چێژ و دەنگ و مۆسیقایەکەیدا ون دەبووم و بڕوام بە هەستێکی نادیار دەهێنا، بە دوای گەنجینەی شاراوەی زەینی خۆمدا وێڵ دەبووم، وێڵبوونێك مەگەر ڕێکەوت دەستم بگرێت و بمهێنێتەوە سەرەخۆ، دوایین مانای ژیانم پێبدات، کە مەرگە. مەرگیش یارمەتی تەواوی ئازارەکان دەدات. ئێستا بە گەشە و خۆشحاڵی و چێژی ئەوکاتم لە کتێبخانەکەمدا لە ڕیزی دیوانی شاعیرانی کلاسیکی کوردیدا، دیوانی حاجی قادری ک□یم یەکەمین دیوان ڕیزبەند کردووە و ئەوانی دی بە دوایدا.
لە سەرەتای منداڵیمدا حەزێکی بێ پێوانە و ئەفسووناویم بۆ گۆرانی تێدا ڕسکابوو، ڕادیۆیەکی نیمچە گەورەمان هەبوو، سندووقەکەی فایبەر بوو، بە پێستێکی قاوەیی داپۆشرا بوو، ئەمیش وەك دەلاقەکە لە قوماش بەرگێکی سپی بۆ کرابوو، بە دەزووی ڕەنگاوڕەنگ وێنەی مانگ و چیا و مامز و کەوی لەسەر نەخش کرابوو، هەمیشەش گوێم لێی ڕادەگرت و لە کەناری مۆسیقاوە دەجووڵام، لە شەڕەبەرد و ئاژاوە و ڕاوە کێشکە و نیشانەشکاندن بە دارلاستیك و هەڵەپاسی دووری دەکردمەوە، وەك ئەوەی ئەو ئاواز و نەوایەی گوێم نەرمە بارانێك بێت بەسەر خاك و خ□□□ی دەوروبەرمدا بڕژێت و هەناوی فێنك و دەموچاویشی نەرم بکاتەوە. زۆر جاران بێ ئاگاداریی خوشك و برایەکانم بە شانی خۆمەوەم وەدەکرد و دەڕۆیشتم، بەم کردەیەم لێم توووڕە نەدەبوون و سەرزەنشتیان نەدەکردم، گردێك لە پشت ماڵمان هەبوو، بەناوی باپیرمەوە ناودێربوو، گردی: (حەسەنە لەك. حەسەن سلێمان وەلی) بەدڵ گردێکی دڵبەربوو، بەهاران گوڵە دەرزیلە و حاجیلە دایاندەپۆشت. دەچووم لە تەختایی ئەم گردەدا دادەنیشتم و تەماشای ئەم لا و ئەولا و شینایی دەمەوعەسران و زەردەی ئێوارانم دەکرد و گوێم لە بەرنامەی گۆرانی داواکراو ڕادەگرت، هەموو ڕۆژێك دەمەوعەسران دووبارە دەبووەوە و لەگەڵیدا نەرمەبایەکی ڕەحمەت بەسەرمدا هەڵیدەکرد. جیهانێکی بۆ دروست دەکردم، هەستی خۆمم لەناو دادەمەزراند. بڕواشم بە جیاوازیی دەنگەکان دەهێنا، ل□م □□نگایەشدا دەگەڕام، کە پێیدا هاتبووم، واتە: ناخی خۆم. سەگێکی بەوەفاشمان هەبوو، ناوی:(دەبان) بوو، کە لە ماڵ دەردەچووم لەگەڵم دەهات و پاسەوانی دەکردم. بە هیچ ئا و نایەکیش دوو هەنگاو لێم دوورنەدەکەوتەوە. وەك ئەوەی گەورەیەکم بێت و پێی گوترا بێ

چاودێریم بکات. نازانم ئەم ئەفسوونە چی بوو، کەوتبوومە ژێر ئەفسوونی دەنگی: (سەڵاح داودە)وە، بە تایبەتی گۆرانی: (کوێستانان خاڵخاڵ)، کە لە بەرنامەی گۆرانی داواکراودا زۆر داوا دەکرا. هەرکاتێك ئەو گۆرانی بگوتبووایە ڕادیۆکەم دادەنا و دوومەترێك لێی دەکشامەوە و تەماشای شکۆیم دەکرد. وەك ئەوەی تەلیسمێك بێت ئەم حاڵ و جەزبە و حاڵەتە پڕ لە خۆشی و شادی و ژیانە و داکشانەوە بەرەو ناخەم، تەنیا لەگەڵ لەرەی دەنگی گەرمی ئەم گۆرانیبێژەدا بۆ پەیدا ببوو، پاشان لەناو شەپۆلەکانی بادا بۆی دەگەڕام و لە هەستمدا سۆزی سووتێنەر و پڕ ئومێدم دەدۆزییەوە، ئەو دۆزینەوە و پشووی ناخە ئەوپەڕی تایبەتمەندی بوو. هەر بەهۆی ئەوەی زۆر گوێم لە گۆرانی دەگرت. شارەزایییەکی سەرەتاییم لەسەر چینەکانی دەنگیش پەیدا کردبوو، دەمتوانی لەسەر شێوازی بەشێك لە گۆرانیبێژان گۆرانی بڵێمەوە. هەر شت□□ك، کە تاسە و خواست و ئارەزووت بۆی هەبوو، تواناشت بۆی پەیدا دەبێت. بەهیچ جۆرێکیش حەزم لە گۆرانی زرم و کوت نەبوو، هەمیشە حەزم لەو گۆرانییانە دەکرد، کە وەك هێڵێك خەیاڵ درێژ دەکەنەوە. ئەم ئەشقی گۆرانییە لەگەڵمدا مایەوە و گەشەی کرد و پێکهاتە و بنچینەی خۆی دامەزراند، ئێستاش گۆرانی هاوسەنگیم دەپارێزێت و لەگەڵ خۆم بەخشندە و شکۆمەند و ئاسوودە و خۆشحاڵ و قووڵم دەکاتەوە، وەك مۆسیقایەکی نەرم بژیم.

ساڵی 1978 لە پۆلی یەکەمی ناوەندیدا مامۆستای وانەی کوردیمان، کە ئەمڕۆ بە سوپاسەوە ناوی دەبەم: (شێرکۆ ئەحمەد حەوێز) بوو، لە ڕۆژێکی زستانی باراناوی و سارددا لە پۆل داوای لێکردین داڕشتنێك لەبارەی (سروشتی لادێ) بنووسین. بەو پێودانگەی، کە من کوڕەلادێیی بووم لەوانی دی کەمێك زیاتر شارەزای ئەم سروشتەم. بۆ هەفتەی داهاتوو داڕشتنەکەی هێنایەوە و بۆ هەموو قوتابییەکان نمرەی شیاوی خۆی دانابوو، تەنیا ئەوەی منی نمرە لەسەر دانەنابوو، وەك ئەوەی هەستی بە کارخراپییەکی من کردبێت، بە تووڕەییەوە گوتی: (سەباح سابیر حەسەن) کێیە و بێتەدەرێ، بێ ئەوەی هیچ قسەیەك بکات لە تەنیشت تەخت□□ش□کەدا ڕایگرتم. ئەم مامۆستایە، مامۆستایەکی بەجەرگ و دەگمەن و ملاومل پەروەردەکار و خۆش سروشت بوو، تا ئەو پەڕیش دڵبەدەرەوە بوو، لەگەڵ وانەی کوردی و دنەدانی قوتابی بۆ خوێندنەوەی ئەدەب و دامەزراندنی گۆڕانکارییەکی ئەدەبی. بەو بیانووەی وانەی کوردی زمانی خۆمانە و پێویستە لەناویدا بکوڵێین و بە دۆخەکانی ساردبوونەوە ڕەتببین، لەم نێوانەدا بگەین بە دۆخی دۆزینەوە و باش لە پێکهاتە و بنچینەکانی شارەزابین. زمانیش هەستێکی گەرماوگەرم و خۆڕسك و دەگمەن و پشوودرێژ لە مر□قدا دروست بکات. هەر قوتابییەك لە شەست کەمتری وەربگرتبوایە لێی دەدا و

لەپێچینەوەی لەگەڵدا دەکرد. دوای ئەوەی ئافەرینی بەشێکی کرد و لە بەشێکیشی دا. ڕووی لە من کرد و گوتی: کێ بەی نووسیوی. منیش لەو هەستە تەقەنەرەی چەند چرکەیەك پێشتر تەیدا خولم دەخوارد و بیرەکەی پەرت و بڵاو گەمارۆی دابووم. زۆر بە ئارامییەوە گوتم: ئەدی مامۆستا لە پۆلدا نەمانووسی. نەختێك چووەوە ناو زەینی خۆی و تووڕەییەکەی خاو بووەوە و خوێنێکی خۆشیی لە دەموچاوی خۆش سروشتیدا گەڕا. ئینجا نمرەی لەسەر داڕشتنەکەی منیش دانا و گوتی: ئافەرین (سەد). ئای چەن سەرکەوتنێکی بچووك لە دنیای ژێری دەتباتە دنیای سەروو. ڕۆژی دوایی هاتەوە کەشیعری: (تاریك و ڕوون)ی هێمنی بە هەنابووم. منیش هێندە شەیدا و دەبردە و دەڕدووی ئەو ئافەرینە بووم، نیو هێندە شەیدای شیری ناو گوڵەگەنمی کەڵەگەی گوندەکەمان نەبووم. مەگەر ئەو دەمەوعەسران و زەردەی ئێوارانەی لەسەر گردی پشت مامان، یان گردی ئاشناییم گوێم لە بەرنامەی گۆرانی داواکراو ڕادەگرت و دەچوومەوە ناو زەینی خۆم و لە خودام دەخواست ناولەپ و ناوچەوانم ڕەنگاوبان بوونایە، گۆرانیبێژەکان بەناویدا هاتوچوویان بکردبووایە.

سەرەتای ئەوگا و بەرکەوتن و یەکەمین پەیوەندیم لەگەڵ خانمی کتێبدا لەم ڕووداو و خۆشبەختییەوە دەستی پێکرد و بووە هەڵ و هەمای بوونم. ئەو هەفتەیە بە هەموو بوونەکمەوە لەناو کەشیعرەکەدا ژیام، ژیانێك مەگەر بەس متەسەووفەکان لە مانەوەیان لەسەر دووگورد و شەونوێژ و چاوداخستن و وەرد بەرزکردنەوەدا، هێندە چێژیان وەرگرتبێت و لە بوونی خودا و لە خۆیان نزیك بووبێتنەوە و گەیشتبن بە ناخی خۆیان، واتە: یەکبوون لەگەڵ خودا و هێزی ئەدەب. بە هەفتەی داهاتوو کەشیعرەکەم بە گەڕاندەوە. گوتی: بە ئاوا زوو هێناتەوە. بەدەت نەبوو، یان لە خوێندنەوەیدا پەلەت کرد. منیش بە بەباکی و نەختێك بە هەوابەرزی و بە خۆهەڵخستنەوە گوتم: مامۆستا زۆرینەم لەبەرە. وەك ئەوەی بەوام پێنەکات و لە قسەکەم بە گومان و دوودڵ بێت گوتی: دەفەرموو ئەگەر دەمت سپییە وەرە بەر تەختەڕەش و ئەوەی لەبەرتە بیڵە. منیش گوتم کامە شیعر. دیسان هەڵوەستەیەکی تری کرد و چووەوە ناو زەینی خۆیەوە. وەك ئەوەی بیەوێت بمخاتە بەر ڕوونــاکییەکی هێمنەوە و لە بڕوا بەخۆ بــوون و خۆهەڵخستنەکەم دەنیا بێت. لاپەڕەی هەڵدایەوە و ناونیشانەکی دەگوت. تەواوی وانەکە، چل چرکە بوو. من شیعرم تێیدا خوێندەوە. لە گۆکردن کەمێك هەڵەم دەکــرد، بەی ڕاست دەکــردمەوە، لە کــۆتایی وانەکەدا پێمــی گــوت: بەهرەیەکــی دەگمەن و کەم وێنەی، ئەو وزەیەی هەتە بــاش مشتومــاڵــی بکە، چــالاك نیشــانت دەدات. هــەر هەمــان ڕۆژ منــی بــە کتێبخــانەی (تەئمیم) و خاوەنەکانی: (جومعە و ئەحمەد)، کە دوو مرۆڤی هێمن و

لەسەرەخۆ و ڕووخۆش بوون، ئاشناکرد و ناوی ڕۆژنامە و گۆڤارە کوردییەکان و کاتی دەرچوونیانی بۆ نووسیم. یەکەمین کتێبیش، کە کەیم کتێبی: (کاروانی شیعری نوێی کوردی) کاکەی فەلاح بوو، دوابەدوای ئەمیش کەشیعری: (خونچەی سەهۆڵ)ی ئازاد دڵزار بوو، ئێستاش ناوەناوە کتێبی یەکەم و دووەم بۆ تەماشاکردنەوە و خوێندنەوە هەڵدەبژێرمەوە.

لەو ڕۆژەوە ئەو بیرەکەیەم لەسەر گەڕا، لەفە و بەدەمچە و کەوکەو و شەڵغەم و لەوزینەگەزە و شەکرلەمە و فەریکەنەك … تاد، خواردن نەما. ڕۆژانەکەم بووە خەرجی ڕۆژنامە و گۆڤار و کتێب، یارمەتی ئەوەی دام توانا لە خەمدا بدۆزمەوە و ئاراستەی کردم و جیهانی نادیارم کەوتە گەڕ.

دوای ئەوەی چوومە ناو خوێندنەوە و بۆ ڕۆژنامە و گۆڤارەکانی حەفتایەکان داهاتمەوە و ئاشنای ناوی نووسەران بووم. بەم دەرکەوت ئەم مامۆستایەم لە ماوەیەکی کورتدا نووسەرێکی کارا و چالاك بووە، دیارترین نووسینی ئەم لێکۆڵینەوەیە لە ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (تایبەت) لە 1/1/1972 بە ناونیشانی: (حاجی قادری کۆیی: شاعیری سەردەمی ڕاپەڕینی نەتەوەی کورد) بڵاوی کردووەتەوە.

ئەو بایەخدانەی بەمن ئەوە بوو، ئەو بەشایییەی کەوتبووە نێوان (ئەم) و (نووسین) منی بۆ پێکردنەوەی هەڵبژارد، وەك بەڵێی بەهرە و توانای خامەشبووی خۆی لەم هەڵبژاردنەیدا دۆزییەوە و بەردەوامبوونی خۆی لە مندا پەرە پێدا.

لە ناوەڕاستی هەشتایەکاندا: (مەحموود زامدار) نووسینێکی ڕۆژنامەوانی لە ڕۆژنامەی: (هاوکاری)دا لەبارەی نوێبەخشی شیعری کوردی و شانەی: (پێشڕەو)دا نووسی. لەو نووسینەیدا دەستەواژەی: (کرمی کتێب)ی بۆ من بەکارهێنابوو، ئەو ڕوونکردنەوەشی دابوو: خەونی ئەم لاوە خەونێکی درێژە. ئەگەر پێی لەسەر زەمینەی خوێندنەوەدا لانەدا. حاڵێ تەنێك بۆ شیعری هاوچەرخی کوردی دەبەخشێت.

شیعرەکانی: (هەمن) چێژی زمانی ئەو گوندەی دەدا، کە خۆی تێیدا لەدایك بووە. بە سادەییش وێنەی ژیانی ئەو خەڵکەی کێشاوە، کە هەستان و دانیشتنی لەگەڵیاندا هەبووە، واتە: دەرەنجامی ژیان و گوزەرانی خۆیەتی. زمان و زمانەوانی شیعرەکان کەمێك لادێیی بوون. چاو و زەین و ئەقڵییەتی ئەوسای منی بە پێی ڕادەگرت، تا ئەوپەڕی چێژ، بردمیە وەرگرتنی دەخی چێژی خودایی. چێژی کتێب لە توانایدایە بیابان بکاتە بەهەشت. ڕەنگە هەر ئەو سادەیی و بریقە و زمان پاراوییە بووبێت زمانی لا کردمە ئەو بەهەشتەی: (شاری خەر) پەرستن و شەونوێژی بۆ دەکەم، بچمە ناوی و بیکەم بە ڕوانگە و گوتاری ناخم و هەوڵی دۆزینەوەی وشەی گونجاوی تێدا بدەم. وەرچەرخانێکی تەواوی

ئاراستەکانی ژیان بوو، هەروەها تائادەیەك ئەو ئاراستەیەی دامە، بزانم هێز و بێ هێزی زمان لە کوێی دەقدا دەردەکەوێت و بە ئەدەبیبوونی دەقیش لە چ بەکارهێنانێکدا ئاستەکانی دەردەکەوێت، واتە: ئەوەی بابەتێك دەكاتە بابەتی ئەدەبی، زانیاری و هێزی زمانە، یان هێزی زمان و کاریگەریی بابەت.
شیعر بە تەنیا لە تێڕوانینی زمانەوە ئاستداری دەستنیشان ناکرێت. لە تێڕوانینی بابەتی هەستی و بەکارهێنانی ئەدەبییانەی زمانەوە، گەشانەوەی هەستی و زمانیی لای خوێنەر گەڵاڵە و بەرجەستە دەبێت. بۆ شیعربوونی هەر ڕستەیەك مانای ئەوەیە زمان لە بەکارهێنانی زمانی ڕۆژانەدا دەرهاتووە و هێندراوەتە ناو زمانی ئەدەبەوە، هەروەها کارلێکردنی وشە لە دەقی ئەدەبیدا، چۆن هێزی وشە وشەیەکی دیکە ڕادەکێشێت و دروستی دەکات و تۆڕی زمان دەچنێت.
ئەگەرچی (هێمن: 1921 – 17/4/1986) وەك تەمەن حەڤدە ساڵ دوای (گۆران: 1904 – 18/11/1962) لەدایك بووە. حەفت ساڵیش لەم زیاتر ژیاوە، بەڵام نوێبوونەوەی شیعری کوردی چاوگەکەی لە گۆرانەوە دەست پێدەکات. هێمن لە چەمکی شیعری ئاسایی دەرنەچووە، بەو ئاست و ئاراستەیەش دەینووسی، واتە: وەك شێواز کۆنەخواز بوو، بەڵام وەك بیروڕا و دەربڕین نوێخواز بوو، دیوانەکەی لە لام ئامادەیە و سێبەرەکانی بە تەواوی لە ناو زەینمدا دەجووڵێن، هیچ خاڵێکی گۆڕانکاری فۆرم و نوێبەخشی و توخمی نوێی شێوازی پێشکەش بە دیوانی شیعری کوردی نەکردووە. لە دەقی: (بەهاری کوردستان)، بۆ شیعر لەبارەی سروشتی نووسیوە، هەموو خەسڵەتەکانی هێنینەوەی شیعری تێدایە، بەڵام شیعرییەت و خەیاڵی پێی تێدا نییە. لەم دەقەیدا بۆ شاعیر داناندرێت، بەڵکو بۆ ڕووەك ناس و شارەزایەك لەبارەی ژیانی لادێ دادەندرێت. بەڵام بەشێك لە شیعرەکانی کۆشیعری: (ناڵەی جودایی) شیعری مەیدان کورت نین و لە شیعرە هەرە دەگمەنەکانی ئەدەبی کوردین. بەتایبەتیش شیعری: (ئێوارەی پایز)، شیعرێکە تێیدا گەیشتووەتە بە پاکی و بێگەردییەکی ڕۆمانتیکیانە و تەواو هەستییە، لە زەمینەی شیعری پڕ و شیعرییەتی پڕ خوڵقاوە.
ئەو ئاوە ڕوون و ڕەوانەی ڕشتوویەتی بە ئەبەد ڕۆحی تەڕ کردووم و لە ناخی دڵەوە لەگەڵم دەدوێ و ناخی کردووم بە مێزگرد و مێزی گفتوگۆ و ئاهەنگی ژیان، بەڵام هەستی شیعریی من لەسەر هەستی شیعری ئەو دانەمەزرا، هەروەها بەهیچ ڕێبازێکی سیاسی و ئایدیۆلۆژیش کاریگەر نەبوویمە و نەبوونەتە ڕێ ڕوونیم، بەجگە لە شیعر خۆی نەبێت، شیعری بێگەرد. دوای ئەوەندە ساڵە و بەینی هەزار و یەك ڕێگای دوور و نزیك، نازانم چۆن دەربڕین لە پایە و بەهای تۆ بکەم و پاداشتت بدەمەوە. بە کامی دڵ لە باوەشت دەگرم و دەستت ماچ

دەكەم و ڕێز لە سیما و چاوی پڕ لە ڕازت دەگرم، هەروەها هەر لەم بۆنەیدا هەل و بوارێك وەردەگرم تا گوناهێك لەسەر شان و ڕۆحم هەڵگرم و باری گران و بە ئازاری شان و ڕۆحم سووك بكەم. گوناهێك، دواتر بۆ نووسەرەكەی بە خێر گەڕایەوە. لە تەمەنم یەك جار كتێبم لە كتێبخانە لە غ□ف□تی خاوەنەكەیدا بردووە، ئەویش لە 14/10/1985، كۆچیرۆكی: (پێكەنینی گەدا)ی حەسەن قزڵجی بوو، نەمدەزانی بە شەقامدا دەڕۆم، یان بەناو گەرووی مار و تونێلێك ئاگر، یان لە ڕەوەزە شاخێكی عاسێدا گیربوویمە و هەڵدێران هەڕەشەم لێ دەكات، ها ئێستا نا، دوو هەنگاوی تر دەكەومە ناو چاڵێكی بێئامانەوە. لە نیوەی ڕێگای گەڕانەوەم بۆ ماڵەوە، یەكڕاست بە ڕەنگی زەرد و هەڵبزڕكاو و دەروونی ماندوو و نیوەڕۆح بوومەوە گەڕامەوە لای: (جومعە و ئەحمەد)، دانم پێدانا ئەم كارە خراپەم كردووە. ئەمانیش دەستیان لەسەر شانم دانا و دڵیان دامەوە و گوتیان: بۆیە دڵمان بە كتێب و ژیان خۆشە، هێشتان مرۆڤی باوەڕ بەپاكیی خۆی وەك تۆی تێداماوە، بە بچووكترین هەستپێكردن لە ناخەوە ئازاری پێبگات. لێیان بووریم و كتێبەكەیان لێ وەرنەگرتمەوە و دیوانی: (مەحوی)شیان بە دیاری وەك ڕەفتار و كردەوەیەك پێدام. لەم بارەی لێبووردنەدا هەر ئەوەتا لە خۆشیدا گەشكە نەیدەبرد□م□وە، لە قووڵایی بوونمەوە پاك بوومەوە و بەرەو ئارامیی دەروونی ڕۆیشتم. كتێبەكەم هەر لەلا مایەوە و هەمیش□ ل□ی دەسڵەمیمەوە. تا ساڵی 2010، پێشنیازم بۆ دەزگای چاپ و بڵاوكراوەی ئاراس: (بەدران ئەحمەد حەبیب) كرد، كە چاپی سێیەمی ئەم كۆچیرۆكە بكەنەوە. هەردوو دەستی لەسەر چاوی ڕەزامەندی دانا و گوتی: شەیدای زمانی ئەو چیرۆكنووسەم و سوودیشم لە پێكهاتە و بنچینەی زمانە ئێجگار زیندووەكەی وەرگرتووە، توانایەكی سەرسوڕهێنەری هەیە لە بەكاربردنی وشەی پەیوەست بە ژیانی كۆمەڵگای كوردییەوە و زمان تائەوپەڕی دەناسێت و باش لە ناوكی وشەش تێدەگات، فەرهەنگی وەك خاكی سوارچاكان پاگژە و دەزانێت چۆن بنووسێت. ئەمانیش دوای هەوڵ و كۆشش و پەیوەندیكردن، شەش چیرۆكی تری چیرۆكنووسیان خستە پاڵ چیرۆكەكانی: چاپی یەكەم: 1967 – بەغدا، چاپی دووەم: 1985 – بەغدا، ساڵی 2010 چاپی سێیەمیان خستە كتێبخانەوە.

هەر بە ڕێ ڕوونی كتێبەوە لەگەڵ خەمی هەستپێكراو و دنیای زەینی زۆرێك لە شاعیر و نووسەران ئاشنا و پێیانەوە پەیوەست بوویمە، كەم و زۆر توانای ئەوان لە خۆڕاچڵەكاندن و گەشە و پەروەردەكردنی ئەقڵ و خەیاڵ و داڕشتنی بینا و بینایی من، گەنجینە و هێزی ڕۆح و پێوانەی شیاو و سەرچاوەی درەوشاوە و سۆزی شاراوە بوونە. هەمیشەش لە ئەزموونی خۆمدا ویستی یەكەم و بێ پێوانەم ئەوە بووە،

(ئەدەبەکی فەرەنیگا)ی خۆکردی حەڵاڵزادەی خۆم بەرهەم بهێنم. چیشم زانیوە، ئەوەم نووسیوە. جۆوهەری پێکهاتەی مرۆڤیش ئەوەیە چی دەزانێ ئەوە بنووسێت. دەنا چاکتر وایە دەفتەری نووسینت داخەی، چونکە نووسین یەکجار (نەمر) دەبێت، واتە: ئەو نووسینە نەمرە، کە تۆ هەست و زانینی دوای خوێندنەوەی ئەوت نووسیوە، ئەو، واتە: سەرچاوەی یەکەم. نووسینی هەست و زانینی دوای خوێندنەوە، نووسینەکی بەهێز و بەدەسەڵاتە و شکۆمەند نییە. ناتوانی خۆتت تێدا بەتێ بەرچاو، هەروەها زۆر زەحمەتە لە وەڵاتەکی شەڕژاوی وەك کوردستان، شاعیر بیت و نەکەویتە ناو گێژەنی سیاسەتەوە، کە سیاسەت لە هەر چوار لاتەوە بە ساتمە و خلیسکان گەمارەی داویت، ئەگەر بیشکێنیت نانی ئەو مەودا کورتەی نەوان دەست و دەمت ڕادەپچڕکێنن. من خۆم لادا لەو خۆشگوزەرانییە. لەخۆباتەکی ڕاستگۆیانە لە پێناو بەدیهێنانی (شیعری بەگەڕد) مامەوە و ژیام. بەباکیش بووم لە ئاست تەڵەزە و داو و بەسە و بوختانی نامەردان. وەك نوختەیەکی نادیار لە ئاسۆ و دووری شیعردا دەرکەوتم.

تشرینی یەکەمی 2015 هەولێر